

Nr 15.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa statliga lånefonder för budgetåret 1950/51 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 3 februari 1950 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 73, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) medgiva, att statens kaninavelslånefond, statens fjäderfållånefond, statens kalkbrukslånefond, statens fruktodlingslånefond, statens mejerilånefond, statens slakterilånefond samt statens lånefond för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar må avvecklas vid utgången av budgetåret 1949/50;

2) godkänna ett i propositionen framlagt förslag, att frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmålslagerhusfonden från och med den 1 juli 1950 skola sammanslås till en fond, benämnd jordbrukets lagerhusfond;

3) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1949/50 disponibla kapitalmedel under frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmålslagerhusfonden må användas för låneverksamheten från den nya fonden;

4) godkänna de grunder för låneverksamheten från den nya fonden, som angivits i propositionen;

5) medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisade reservationsanslaget till Bevattningslånefonden må under budgetåret 1950/51 användas för det med anslaget avsedda ändamålet;

6) å kapitalbudgeten för budgetåret 1950/51 anvisa

a) till *Jordbrukets lagerhusfond* ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor,

b) till *Fiskerilånefonden* ett investeringsanslag av 1 250 000 kronor,

c) till *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor; samt

7) till *Bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m.* under nionde huvudtiteln anvisa

dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 ett reservationsanslag av 34 300 kronor,

dels å riksstaten för budgetåret 1950/51 ett reservationsanslag av 16 000 kronor.

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 375 av herr *Petersson, Emil* och herr *Spetz* samt II: 459, likalydan-

de, av herr *Ahlsten m. fl.*, vari hemställts att riksdagen måtte dels medgiva, att tills vidare från och med budgetåret 1950/51 ett belopp av 2 500 000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras för lån från fiskerilånefonden, dels till fiskerilånefonden för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 1 750 000 kronor, dels ock till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. bevilja ett anslag av 1 500 000 kronor; samt

2) II: 458 av herrar *Skoglund* i Umeå och *Levin*, vari hemställts, att riksdagen måtte å kapitalbudgeten för budgetåret 1950/51 anvisa till fiskerilånefonden ett investeringsanslag av 1 750 000 kronor samt till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för yrkandena i motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Inledning.

I sin till 1946 års riksdag avgivna berättelse uttalade riksdagens revisorer bland annat att det syntes böra undersökas, huruvida statens kaninavels-, fjäderfä- och kalkbrukslånefonder numera hade någon uppgift att fylla, som motiverade deras bibehållande.

Genom beslut den 28 oktober 1949 anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att — med beaktande av berörda uttalande — utreda frågan om lämpligheten av att beträffande den statliga låneverksamhet till jordbrukets och trädgårdsnäringens främjande, som för närvarande bedrivs genom utlämnande av lån ur statens kaninavelslånefond, statens fjäderfälånefond, statens kalkbrukslånefond, statens fruktodlingslånefond, frukt- och potatislagerhusfonden, statens mejerilånefond, spannmålslagerhusfonden, statens slakterilånefond samt bevattningslånefonden övergå till systemet med statlig kreditgaranti. I anledning härav har lantbruksstyrelsen den 1 december 1949 avgivit utredning med förslag i ämnet.

Vidare anbefalldes Kungl. Maj:t, likaledes genom beslut den 28 oktober 1949, fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök att verkställa liknande utredning beträffande den statliga låneverksamhet till fiskets främjande, som för närvarande bedrivs genom utlämnande av lån ur fiskerilånefonden samt från det å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisade anslaget till Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Till fullföljande av detta uppdrag har fiskeristyrelsen den 23 november 1949 avgivit utredning med förslag i ämnet.

Över förslagen ha yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

I propositionen anmälas även två särskilda framställningar den 18 augusti 1949 och en framställning den 24 januari 1950 från lantbruksstyrelsen ävensom en framställning den 12 augusti 1949 från fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök. Över sistnämnda framställning har statskontoret avgivit remissutlåtande.

Lantbruksstyrelsens utredning.

Gällande bestämmelser m. m. I sin utredning har styrelsen till en början redogjort för de bestämmelser, som för närvarande gälla för de av utredningen berörda fonderna. Utskottet får härvidlag hänvisa till framställningen å s. 3—7 i propositionen.

En vid redogörelsen fogad sammanställning rörande lånefondernas ställning vid utgången av budgetåret 1948/49 utvisar bland annat, att de vid denna tidpunkt disponibla kapitalmedlen i frukt- och potatislagerhuslånefonden samt spannmålslagerhusfonden uppgingo till resp. 1 437 700 och 761 000 kronor.

Lantbruksstyrelsens förslag. Styrelsen har funnit det lämpligt och möjligt att för flertalet av de ändamål, som avses med ifrågavarande fonder, omlägga den statliga kreditgivningen efter mönster av det garantisystem, som redan tillämpas i fråga om lån till jordbrukets yttre och inre rationalisering och förvärv av jordbruksegnahem. Enligt styrelsen torde det icke föreligga någon svårighet för de enskilda kreditinrättningarna att åtaga sig den ökade långivning, som skulle följa av en sådan omläggning.

I anslutning till en sådan omläggning föreslås att i första hand fruktodlingslånefonden, frukt- och potatislagerhusfonden, mejerilånefonden, spannmålslagerhusfonden, slakterilånefonden och bevattningslånefonden skola avvecklas. Även frågan om kalkbrukslånefondens avveckling bör avgöras i samband med att det ifrågasatta garantisystemet genomföres. Beträffande fjäderfållånefonden framhålles, att ur denna hittills beviljats endast fyra lån, därav intet under de sistförflutna tretton budgetåren. Med hänsyn därtill torde denna fond kunna helt avvecklas utan övergång till ett statligt kreditgarantisystem. Vad slutligen angår kaninavelslånefonden skiljer denna sig från de övriga fonderna bland annat därigenom, att lånen äro helt räntefria. Utlåning från fonden har under senare år förekommit i mycket ringa utsträckning. Då emellertid efterfrågan på lån från fonden under innevarande budgetår visat ökad tendens, synes det enligt styrelsen vara tillrådligt att avvakta ytterligare någon tids erfarenhet, innan definitiv ställning toges till frågan om statligt stöd alltjämt behövs för det ändamål, för vilket fonden inrättats. Fonden anses med hänsyn därtill böra bibehållas tills vidare. Härför talar enligt styrelsen jämväl länens speciella karaktär av delvis subvention.

Vad angår den närmare utformningen av garantisystemet föreslår styrelsen, att i stort sett samma anordning skall tillämpas som den, vilken gäller i fråga om den statliga garantien för lån till jordbrukets yttre och inre rationalisering och till förvärv av jordbruksegnahem. Enligt styrelsens mening bör en amorteringstid av högst tjugo år vara fullt tillräcklig. Amorteringsfrihet bör kunna medgivas under förslagsvis högst två år eller undantagsvis högst fem år. För de statsgaranterade lånen bör stipuleras samma räntefol, som kreditinrättningarna tillämpa i fråga om bottenlån. Till-

räckliga skäl för räntefrihet anses icke föreligga, då övergången till garantisystem torde medföra icke oväsentliga fördelar för låntagarna. Garantiverksamheten bör omhänderhavas av styrelsen.

Yttrandena. Lantbruksstyrelsens förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i det övervägande antalet remissutlåtanden .

En närmare redogörelse för remissutlåtandena lämnas å s. 9—14 i propositionen, till vilken redogörelse utskottet får hänvisa.

Fiskeristyrelsens utredning.

Gällande bestämmelser m. m. I fråga om de bestämmelser, som för närvarande gälla beträffande fiskerilånefonden samt lån till främjande av beredning och avsättning av fisk, får utskottet hänvisa till den redogörelse därför, som lämnats å s. 14—16 i propositionen.

Fiskeristyrelsens förslag. Vad beträffar fiskerilånen anser styrelsen, att en övergång till systemet med statlig kreditgarantigivning rent tekniskt sett icke skulle bereda några större svårigheter, förutsatt att vederbörande kreditinstitut i tillräckligt stor utsträckning förklara sig villiga att medverka därtill. Vissa svårigheter torde dock uppstå, om låneinnehavarna skola bibehållas vid i stort sett samma förmåner som de nu ha. Den förmån om två års räntefrihet, som låntagare för närvarande åtnjuter, torde sålunda svårigen kunna bibehållas. På grund av att inkomsten av fisket växlar betydligt starkare än inkomsten av jordbruket, äro vidare fiskarens möjligheter att erlagga räntor och annuiteter mycket växlande. I ett par fall har Kungl. Maj:t därför medgivit generell uppskov med inbetalning av annuiteter. Dessutom ha låneförmedlare direkt eller indirekt medgivit uppskov med inbetalning av räntor och amorteringar å av dem utlämnade låneunderstöd. Denna följsamhet i förhållande till konjunkturen m. m. finner styrelsen vara svår att uppnå vid ett system med statlig kreditgarantigivning. Övervägande skäl tala därför för närvarande för att det nuvarande systemet, som i stort sett fungerat till belåtenhet, skall bibehållas.

I fråga om lånen till främjande av beredning och avsättning av fisk anser styrelsen förutsättningarna för införande av statlig kreditgaranti vara något större än beträffande fiskerilånen. Styrelsen har därför intet att erinra mot en övergång till ett dylikt system för förstnämnda lån.

Yttrandena. Om lämpligheten av att övergå till systemet med statlig kreditgaranti beträffande den låneverksamhet, som bedrivs med anlåtande av nu ifrågakvarande fond och anslag, ha i remissvaren uttalats mycket delade meningar. Utskottet får härvidlag hänvisa till den redogörelse, som lämnats å s. 18—21 i propositionen.

Lantbruksstyrelsens och fiskeristyrelsens skrivelser den 12 och den 18 augusti 1949 samt den 24 januari 1950.

I två särskilda skrivelser den 18 augusti 1949 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att till spannmålslagerhusfonden skola anvisas dels å tilläggsstat för budgetåret 1949/50 3 000 000 kronor, dels för budgetåret 1950/51 likaledes 3 000 000 kronor. Medelsbehovet motiveras av att ansökningar om lån redan föreligga eller väntas till avsevärda belopp.

Lantbruksstyrelsen har vidare i skrivelsen den 24 januari 1950 anhållit, att till bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m. skall anvisas dels å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 ett reservationsanslag av 34 300 kronor, dels å riksstaten för budgetåret 1950/51 ett reservationsanslag av 16 000 kronor. Medlen behövas för utbetalning av redan beviljade lån ävensom till lån, som ännu icke beviljats men som torde komma att tillstyrkas av lantbruksstyrelsen.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök har såsom förut berörts i framställning den 12 augusti 1949 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att dels medgiva att det belopp, som årligen må av Kungl. Maj:t disponeras för utlåning från fiskerilånefonden, tills vidare från och med budgetåret 1950/51 skall höjas från nuvarande 2 000 000 kronor till 2 500 000 kronor, dels till nämnda fond och till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. för samma budgetår anvisa investeringsanslag av 1 750 000 respektive 1 500 000 kronor.

Förslaget om ökad utlåning från fiskerilånefonden motiveras med att anspråken på fonden under de senare åren starkt stegrats och de två sista budgetåren icke kunnat tillfredsställas. Fiskeristyrelsen väntar även, att låneanspråken skola ytterligare öka. Vidare erinrar styrelsen om den utvidgning av lånemöjligheterna från fonden som genomfördes år 1948. Styrelsen framhåller, att om de ökade lånemöjligheterna skola kunna utnyttjas måste det belopp, som årligen får disponeras för lån ur fonden, höjas. Med hänsyn härtill föreslår den, att utlåningsbeloppet skall höjas till 2 500 000 kronor. För att en utlåning av sådan storlek skall bliva möjlig anser styrelsen ett kapitaltillskott till fonden å 1 750 000 kronor erforderligt för nästa budgetår. Enligt verkställd uppskattning kan nämligen å fonden blott ett belopp av omkring 750 000 kronor beräknas stå till förfogande för utlåning under sagda budgetår.

Beträffande anslaget till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. upplyser fiskeristyrelsen, att låneanspråken de senaste två budgetåren icke varit större än att en behållning å 641 000 kronor förelåg vid ingången av löpande budgetår. Detta torde till väsentlig grad bero på svårigheterna att erhålla byggnadstillstånd. Enligt fiskeristyrelsen föreligger emellertid för närvarande ett trängande behov av flera fryshus, vilket behov måste tillgodoses om landet skall kunna konkurrera på exportmarknaden. Även i övrigt behöver fiskindustrien utbyggas. Trots behållningen å anslaget

anser styrelsen därför detsamma böra höjas med 500 000 kronor till 1 500 000 kronor för budgetåret 1950/51.

Statskontoret anser sig på grund av nödvändigheten att i rådande läge iakttaga största återhållsamhet i fråga om investeringsverksamheten böra föreslå, att anslaget till fiskerilånefonden skall uppföras med oförändrat belopp av 1 250 000 kronor. Härigenom kommer, såvitt nu kan bedömas, fonden att tillföras ett kapitaltillskott, som tillåter en låneverksamhet i samma omfattning som under innevarande budgetår. Med hänsyn till den årligen växande reservationen å anslaget till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. anser statskontoret det böra ifrågasättas, huruvida icke anslaget bör sänkas till 500 000 kronor. Ämbetsverket förklarar sig i allt fall icke vilja medverka till en höjning av anslaget.

Departementschefen.

Departementschefen har anfört:

»Beträffande flertalet av de fonder, som beröras av lantbruksstyrelsens utredning, har låneverksamheten under senare år varit ringa eller ingen. Sålunda ha lån ej utlämnats ur fjäderfållånefonden efter år 1935, ur kalkbrukslånefonden efter år 1939, ur fruktodlingslånefonden efter år 1938, ur mejerilånefonden efter år 1943 samt ur slakterilånefonden efter år 1942. Även kaninavelslånefonden har under senare år tagits i anspråk i mycket ringa utsträckning. Såsom flera remissinstanser uttalat synes det, främst med hänsyn till den låga lånefrekvensen, kunna ifrågasättas, huruvida nu angivna sex fonder längre fylla någon egentlig uppgift. Vid övervägandet av detta spörsmål har jag kommit till den uppfattning, att dessa fonder utan olägenhet kunna avvecklas. Därest i fortsättningen skulle uppstå behov av lån till de ändamål, som avsetts med fonderna, torde detta behov utan större svårighet kunna tillgodoses å den vanliga kreditmarknaden. Vad särskilt angår lånen ur kaninavelslånefonden må framhållas, att dessa med hänsyn till det låga maximibeloppet och till att subventionen endast består i viss tids räntefrihet icke kunna anses ha någon nämnvärd betydelse för låntagarna och att denna betydelse för övrigt knappast uppväges av de kostnader och det besvär, som administrationen av lånen medför för det allmänna. Vidare torde jag i fråga om slakterilånefonden få erinra, att för närvarande till prövning föreligger en ansökan av Norrbottens slakteriförening u. p. a. om, bland annat, statslån för byggande av en slaktstation i Gällivare, avsedd för slakt av nötkreatur, hästar och renar. Denna låneansökning torde böra slutligt avgöras inom den närmaste tiden. Särskilt med hänsyn till önskemålet om en sanering av renslakten synas starka skäl tala för bifall till densamma. Sagda ansökan bör emellertid enligt min mening betraktas som ett specialfall, vilket ej ändrar den uppfattning om möjligheten att avveckla slakterilånefonden, åt vilken jag nyss givit uttryck.

Lån ur nämnda sex fonder torde alltså icke böra beviljas efter utgången av innevarande budgetår. Dock böra fonderna även efter sagda tidpunkt få användas för utbetalande av lån, som beviljats dessförinnan. Behållningen å fonderna ävensom inflytande amorteringar böra tillföras riksgäldskontoret. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående avvecklingen.

Även beträffande bevattningsslånefonden synes med hänsyn till den ringa lånefrekvensen en avveckling kunna övervägas. Då anläggandet av bevattningsanordningar är en för jordbruksdriften betydelsefull men ännu i stort sett oprövad fråga, anser jag det dock lämpligast att denna lånefond bibehållas. Likaså torde den låneverksamhet, som skett med användande av frukt- och potatislagerhusfonden ävensom spannmålslagerhusfonden, böra fortsätta. I båda fallen föreligger det ett betydande behov av nya lagerlokaler, och det synes önskvärt, att det allmänna i viss utsträckning genom kreditgivning skall hjälpa till att täcka detta behov.

Vad härefter angår frågan, huruvida den låneverksamhet, som hittills bedrivits ur sistnämnda tre fonder, bör fortsättas i samma ordning som hittills eller man beträffande densamma bör övergå till ett system med statlig kreditgaranti må erinras, att lantbruksstyrelsen funnit en dylik omläggning möjlig och lämplig samt att även flertalet remissinstanser förordat en sådan omläggning eller i vart fall icke haft något att erinra däremot. Det synes även obestriddigt, att systemet med kreditgaranti erbjuder vissa fördelar. Å andra sidan tala enligt min mening flera skäl mot att man nu skall företaga en dylik omläggning. Ett av dessa är att det torde föreligga risk för att anspråken på statligt stöd skulle öka avsevärt efter en övergång till kreditgaranti. Vidare må framhållas att — såsom även några remissinstanser anfört — frågan i viss mån är beroende av vilka uppgifter som kunna komma att åläggas den beslutade statliga affärsbanken. Frågan om statsbankens arbetsuppgifter är ännu icke avgjord. Jag anser visserligen icke att detta förhållande utgör något ovillkorligt hinder för en övergång till statlig kreditgaranti beträffande nu ifrågavarande lånefonder. Då det med hänsyn till låneverksamhetens ringa omfattning ur administrativ synpunkt knappast erbjuder någon olägenhet att tills vidare fortsätta med nuvarande system, synes det mig dock mindre lämpligt att genom en sådan övergång eventuellt föregripa avgörandet av nyssnämnda fråga.

På grund av nu anförda förhållanden anser jag, att utlåningen från ifrågavarande tre fonder tills vidare bör i princip vara anordnad på samma sätt som hittills. Låneverksamheten från frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmålslagerhusfonden synes emellertid kunna förenklas i vissa avseenden. Till en början synes hinder ej möta att de båda fonderna sammanslås till en, förslagsvis benämnd jordbrukets lagerhusfond och stående under statskontorets förvaltning. Vidare böra lånebestämmelserna göras enklare och mer enhetliga. Då det liksom hittills bör ankomma på Kungl. Maj:t att bevilja lån, torde lånebestämmelserna inom vissa gränser böra få anpassas efter

förhållandena i det enskilda fallet. Beträffande säkerheten för lån synes det sålunda tillräckligt att — i likhet med vad som gäller exempelvis beträffande statlig garanti för lån till jordbrukets yttre och inre rationalisering — stadga att säkerheten skall vara tillfredsställande ur det allmännas synpunkt. I samband härmed må anmärkas, att det ej bör möta hinder för en lånesökande att taga bottenkredit på annat håll utan tvärtom får anses önskvärt att så sker. I stället för de skiftande bestämmelserna rörande amortering bör gälla, att lån skall vara amorteringsfritt i högst fyra år och skall återbetalas inom högst 20 år. Ränta bör liksom hittills utgå med fyra procent. Låntagaren bör åtnjuta räntefrihet under de två första åren efter första lyftningsdagen. Även i fråga om de mera formella bestämmelserna torde åtskilliga förenklingar kunna göras.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar och utfärda de bestämmelser i övrigt, som kunna bli erforderliga vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit. Jag vill slutligen i detta sammanhang framhålla, att nu gällande bestämmelser om statsbidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus böra bibehållas oförändrade.

Såsom framgår av det föregående uppgingo vid utgången av budgetåret 1948/49 disponibla kapitalmedel å spannmålslagerhusfonden till omkring 760 000 kronor samt å frukt- och potatislagerhusfonden till omkring 1 400 000 kronor. Förstnämnda medel torde sannolikt vara förbrukade vid ingången av nästa budgetår. Däremot synes en icke obetydlig behållning å sistnämnda medel kunna påräknas föreligga vid samma tidpunkt. Denna behållning bör få disponeras för låneverksamheten från den nya fonden. Härutöver torde emellertid ett kapitaltillskott behövas. Lantbruksstyrelsen har uppskattat medelsbehovet enbart till lån för uppförande av spannmålslagerhus och spannmålstorkar till 6 000 000 kronor, varav hälften för löpande budgetår och hälften för nästkommande budgetår. Även om jag delar styrelsens uppfattning om behovet av nya spannmålslagerhus och spannmålstorkar, kan jag dock icke tillstyrka en så stor medelsanvisning för ändamålet. Bland annat med hänsyn till att fonden i fortsättningen i mindre omfattning än hittills torde komma att användas för att täcka behovet av bottenkredit torde ett tillskott av 2 500 000 kronor vara tillräckligt. Beloppet torde i sin helhet böra anvisas å kapitalbudgeten för nästa budgetår.

Låneverksamheten från bevattningslånefonden torde tills vidare böra be- drivas enligt samma grunder som hittills. Till fonden anvisades å tilläggs- stat II för budgetåret 1941/42 ett reservationsanslag av 500 000 kronor. Å detta anslag, som alltjämt må disponeras för sitt ändamål, förelåg vid ingången av löpande budgetår en behållning av omkring 390 000 kronor. Denna behållning bör enligt min mening vara tillräcklig för att tillgodose låneansprå- ken å fonden under såväl innevarande som nästa budgetår. Något kapital- tillskott till fonden synes därför icke erforderligt för budgetåret 1950/51. Däremot bör riksdagens medgivande inhämtas till att nyssberörda anslag

även under sistnämnda budgetår skall få disponeras för det med anslaget avsedda ändamålet.

Jag övergår härefter till fiskeristyrelsens utredning och därmed sammanhängande spörsmål. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har styrelsen beträffande låneverksamheten från fiskerilånefonden avstyrkt en övergång till systemet med statlig kreditgaranti. Däremot har styrelsen icke haft något att erinra i och för sig mot en sådan övergång i fråga om låneverksamheten från anslaget till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Av remissinstanserna ha de flesta av olika anledningar funnit statlig kreditgaranti icke böra ifrågakomma i någotdera fallet. I överensstämmelse med den uppfattning, som jag uttalat vid behandlingen av lantbruksstyrelsens motsvarande förslag, ansluter jag mig till sistnämnda ståndpunkt. Låneverksamheten från ifrågavarande fond och anslag bör alltså enligt min mening vidare fortgå enligt oförändrade grunder.

Beträffande utlåningen från fiskerilånefonden torde jag få erinra, att 1949 års riksdag höjde lånegränsen från 1 800 000 till 2 000 000 kronor. Någon ytterligare höjning kan jag ej nu förorda. Det belopp, som Kungl. Maj:t ärligen må disponera för lån från fonden, bör följaktligen tills vidare bibehållas vid 2 000 000 kronor. För att en utlåning av denna storlek skall bli möjlig under nästa budgetår, torde erfordras ett kapitaltillskott å 1 250 000 kronor till fonden. Jag föreslår alltså, att ett investeringsanslag å nämnda belopp skall anvisas för ändamålet.

Å anslaget till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. fanns, enligt vad fiskeristyrelsen upplyst, vid början av löpande budgetår en behållning å cirka 640 000 kronor. Dessutom har för detta budgetår anvisats ett belopp av 1 000 000 kronor under anslaget. Av de sålunda disponibla medlen, sammanlagt omkring 1 640 000 kronor, torde en icke obetydlig del stå till förfogande vid ingången av nästa budgetår. Det oaktat har fiskeristyrelsen begärt en medelsanvisning å 1 500 000 kronor under anslaget för nästa budgetår. Såsom skäl härför har styrelsen främst åberopat det trängande behovet av flera fryshus. Styrelsen har framhållit, att detta behov måste tillgodoses, om fiskerinäringen skall kunna konkurrera på exportmarknaden. För egen del hyser jag samma uppfattning. Dessutom vill jag framhålla, att en ökad tillgång till fryshus otvivelaktigt även skulle förbättra möjligheterna för fiskerinäringens utöware att vinna avsättning för fångsterna inom landet till skäliga priser. På grund av byggnadsregleringen torde det emellertid icke bli möjligt att under nästa regleringsår uppföra nya fryshus i den omfattning, med vilken fiskeristyrelsen synes ha räknat. Med hänsyn till det anförda anser jag medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 1 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag även få upptaga frågan om avveckling av statens lånefond för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar. Enligt vad jag inhämtat ha från denna fond endast utlämnats tre lån, samtliga år 1942.

Dessa lån, av vilka icke något uppgick till mer än 1 000 kronor, äro slutbetalda. Behållningen å fonden uppgår för närvarande till 3 000 kronor. Nu anförda uppgifter synas klart utvisa, att de skäl som på sin tid föranledde inrättande av fonden, numera förlorat all styrka. Jag anser det därför icke finnas någon anledning att bibehålla ifrågavarande fond. Densamma torde alltså böra avvecklas vid utgången av innevarande budgetår. Härvid torde nyssnämnda behållning böra tillföras riksgäldskontoret. Övriga bestämmelser rörande avvecklingen torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Lantbruksstyrelsens framställning om anslag till bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m. föranleder icke någon erinran från min sida. Under denna anslagsrubrik bör alltså anvisas dels å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 ett reservationsanslag av 34 300 kronor, dels å riksstaten för budgetåret 1950/51 ett reservationsanslag av 16 000 kronor.»

Utskottet.

Av utredningen framgår, att den låneverksamhet, som hittills bedrivits ur statens kaninavelslånefond, statens fjäderfållånefond, statens kalkbrukslånefond, statens fruktodlingslånefond, statens mejerilånefond, statens slakterilånefond och statens lånefond för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar, är av så ringa omfattning och betydelse, att fonderna knappast kunna anses fylla något verkligt behov. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag, att dessa fonder skola avvecklas vid utgången av budgetåret 1949/50. Vid avvecklingen bör lämpligen förfaras på sätt i propositionen föreslagits. Närmare bestämmelser därom torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Vad de övriga med propositionen avsedda fonderna beträffar må till en början framhållas, att enligt utskottets mening en övergång till ett system med statlig kreditgaranti i fråga om den låneverksamhet, som bedrivs ur frukt- och potatislagerhusfonden, spannmålslagerhusfonden samt bevattningsslånefonden, icke innebära sådana fördelar att ett avgörande av denna fråga kan anses påkallat, innan frågan om arbetsuppgifterna för den beslutade statliga affärsbanken blivit avgjord. Utskottet vill därför instämma i departementschefens uttalande, att utlåningen från dessa fonder i princip bör vara anordnad på samma sätt som hittills.

I fråga om frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmålslagerhusfonden biträder utskottet vidare förslaget, att dessa fonder skola sammanslås till en fond, benämnd jordbrukets lagerhusfond, ävensom att lånebestämmelserna skola göras enklare och mera enhetliga i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen anfört därom. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar och utfärda de bestämmelser i övrigt, som därigenom kunna bli erforderliga.

Av nyss anförda skäl bör enligt utskottets mening ej heller ske någon övergång till systemet med statlig kreditgaranti beträffande den låneverk-

samhet, som bedrivs ur fiskerilånefonden och anslaget till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

Vad härefter angår anslagsfrågorna har utskottet intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag rörande jordbrukets lagerhusfond och bevattningslånefonden samt bidragen till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m.

I fråga om fiskerilånefonden vill utskottet med anledning av yrkandena i motionerna I: 375 och II: 459 samt II: 458 i likhet med departementschefen erinra om att 1949 års riksdag höjde lånegränsen från 1 800 000 kronor till 2 000 000 kronor. Trots den av fiskeristyrelsen åberopade stegringen av anspråken på fonden under de senare åren, anser sig utskottet icke nu kunna förorda en ytterligare höjning av detta belopp. Tills vidare torde sålunda den summa, som Kungl. Maj:t årligen må disponera ur fonden, böra stanna vid 2 000 000 kronor. Vid sådant förhållande synes ett kapitaltillskott till fonden av 1 250 000 kronor vara tillräckligt för nästa budgetår.

Beträffande slutligen anslaget till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. har Kungl. Maj:t för nästa budgetår hemställt om en medelsanvisning av 1 000 000 kronor. I de förut nämnda motionerna har yrkats, att medelsanvisningen måtte höjas till 1 500 000 kronor. Som skäl för denna höjning har i huvudsak anförts, att det för närvarande föreligger ett trängande behov av fryshus för att vårt land skall kunna konkurrera på exportmarknaden samt att vår fiskindustri jämväl i övrigt behöver utbyggas. Departementschefen har för sin del icke haft något att erinra mot de sålunda åberopade skälen, och även utskottet kan vitsorda riktigheten av dessa. Såsom departementschefen anført torde den ännu gällande byggnadsregleringen emellertid hindra en byggnadsverksamhet av den omfattning, som avses i motionerna. Med hänsyn därtill ävensom till den väntade behållningen å anslaget vid utgången av innevarande budgetår torde en medelsanvisning av den storlek, som Kungl. Maj:t föreslagit, vara tillräcklig.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet, att riksdagen må

A. 1) medgiva, att statens kaninavelslånefond, statens fjäderfållånefond, statens kalkbrukslånefond, statens fruktodlingslånefond, statens mejerilånefond, statens slakterilånefond samt statens lånefond för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar må avvecklas vid utgången av budgetåret 1949/50;

2) godkänna förslaget att frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmålslagerhusfonden från och med den 1 juli 1950 skola sammanslås till en fond, benämnd jordbrukets lagerhusfond;

3) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1949/50 disponibla kapitalmedel under frukt- och potatislagerhusfonden samt spannmålslagerhusfonden må användas för låneverksamheten från den nya fonden;

4) godkänna de grunder för låneverksamheten från den nya fonden, som angivits i det föregående;

Jordbruksutskottets utlåtande nr 15.

5) medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisade reservationsanslaget till Bevattningsslånefonden må under budgetåret 1950/51 användas för det med anslaget avsedda ändamålet;

6) å kapitalbudgeten för budgetåret 1950/51 till *Jordbrukets lagerhusfond* anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor; samt

7) till *Bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m.* under nionde huvudtiteln anvisa

dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 ett reservationsanslag av 34 300 kronor,

dels å riksstaten för budgetåret 1950/51 ett reservationsanslag av 16 000 kronor.

B. avslå motionerna I: 375 och II: 459, såvitt däri yrkats, att det belopp, som av Kungl. Maj:t årligen må disponeras för lån från fiskerilånefonden, skall höjas till 2 500 000 kronor.

C. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 375 och II: 459 i övrigt ävensom II: 458, å kapitalbudgeten för budgetåret 1950/51 anvisa

1) till *Fiskerilånefonden* ett investeringsanslag av 1 250 000 kronor, och

2) till *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 25 april 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Andersberg*, Svedberg*, Carl Sundberg*, Näslund*, Henry Johansson, Bror Nilsson, Bertil Andersson och Isaksson; samt

från andra kammaren: herrar Johnsson i Kastanjegården, Anthy, Andersson i Hyssna, Hæggblohm*, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar* samt herrar Nilsson i Varuträsk, Ekdahl* och Boman i Stafsund.

* Ej närvarande vid justeringen.

R e s e r v a t i o n

av herrar *Johnsson* i Kastanjegården, *Antby*, *Ahlsten* och *Boman* i Staf-sund, vilka ansett att motionerna I: 375 och II: 459 samt II: 458 bort bifallas och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse.

»Av utredningen — — — (lika med utskottet) — — — potatislagerhus m. m.

I fråga om fiskerilånefonden framgår av fiskeristyrelsens framställning, att anspråken på denna stegrats så starkt att lånebehoven icke kunnat tillfredsställas under de två senaste budgetåren. Sålunda ha bland annat de av 1948 års riksdag beslutade möjligheterna att ur fonden erhålla lån till ekolod och kylmaskiner å fiskefartyg icke kunnat utnyttjas av brist på medel. Enligt styrelsens uppgift uppgå låneansökningarna innevarande år till icke mindre än 4 000 000 kronor. Vid nu angivna förhållanden finner utskottet det vara nödvändigt för att fonden skall kunna fylla sitt ändamål, att lånegränsen höjes till åtminstone 2 500 000 kronor för nästa budgetår. Ett kapitaltillskott till fonden av 1 750 000 kronor synes, såsom framhållits i motionerna I: 375 och II: 459 samt II: 458, därvid vara erforderligt.

Beträffande slutligen anslaget till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. har Kungl. Maj:t för nästa budgetår hemställt om en medelsanvisning av 1 000 000 kronor. I de förut nämnda motionerna har emellertid yrkats, att medelsanvisningen måtte höjas till 1 500 000 kronor. Som skäl för denna höjning har i huvudsak anförts, att det för närvarande föreligger ett trängande behov av fryshus för att vårt land skall kunna konkurrera på exportmarknaden samt att vår fiskindustri jämväl i övrigt behöver utbyggas. Motionärerna ha vidare framhållit, att enligt fiskeristyrelsens framställning i ärendet låneansökningar i fråga om förevarande anslag till ett sammanlagt belopp av 485 000 kronor voro beroende av Kungl. Maj:ts prövning i mitten av augusti 1949 ävensom att under innevarande år från ett håll gjorts framställning om ett lån av cirka 900 000 kronor samt från ett annat kommer att ingivas ansökan om ett lån av omkring 500 000 kronor.

Vad sålunda anförts i motionerna förtjänar enligt utskottets mening beaktande. De av departementschefen anförda betänkligheterna med hänsyn till den gällande byggnadsregleringen torde icke böra överdrivas. Vissa lättnader i denna ha ju redan genomförts, och därjämte torde ifrågavarande byggnadsarbeten få anses vara av sådan betydelse, att särskild vikt bör läggas vid att de skola komma till utförande. Utskottet finner sig därför böra förorda, att medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår höjes till 1 500 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

A. 1. medgiva — — — (lika med utskottet) — — —
16 000 kronor.

Jordbruksutskottets utlåtande nr 15.

B. med bifall till motionerna I: 375 och II: 459, såvitt nu är i fråga, medgiva att tills vidare från och med budgetåret 1950/51 ett belopp av 2 500 000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras för lån från fiskerilånefonden.

C. med anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 375 och II: 459 i övrigt ävensom II: 458, å kapitalbudgeten för budgetåret 1950/51 anvisa

1) till *Fiskerilånefonden* ett investeringsanslag av 1 750 000 kronor, och

2) till *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor.»
